EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

13. jaanuar 2005 *

Kohtuasjas C-175/02,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel esitatud eelotsusetaotlus, mille esitas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaad) 8. märtsi 2002. aasta otsusega, mis saabus kohtukantseleisse 13. mail 2002, kohtuvaidluses järgmiste poolte vahel:

F. J. Pape

versus

Minister van Landbouw, Natuurbeheeren Visserij,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud A. Rosas, K. Lenaerts, S. von Bahr ja K. Schiemann (ettekandja),

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtujurist: L. A. Geelhoed,
kohtusekretär: vanemametnik M.-F. Contet,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. jaanuari 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Hollandi valitsus, esindaja: H. G. Sevenster,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: J. Flett ja H. van Vliet,

olles 4. märtsi 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Käesolev eelotsusetaotlus puudutab sarnaselt kohtuasjale C-174/02: Streekgewest Westelijk Noord-Brabant (EKL 2005, lk I-85; edaspidi „SWNB otsus") EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 3 (nüüd EÜ artikli 88 lõige 3) tõlgendamist.

2 Nimetatud taotlus on esitatud seoses kohtuvaidlusega põlluharija F. J. Pape ja Minister Van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (põllumajandus-, keskkonna- ja kalandusminister) vahel ning puudutab nimetatud põlluharijale kuuluva sõnniku ülejääkide maksustamist 27. novembri 1986. aasta Meststoffenwet'i (sõnnikut käsitlev seadus, *Staatsblad* 1986, 598) artikli 13 alusel, kuna väidetavalt on rikutud asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimases lauses sätestatud rakendamiskeeldu.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 EÜ asutamislepingu artikli 93 lõige 3 sätestab:

„Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse. Kui komisjon arvab, et mingi selline plaan ei sobi ühisturuga kokku artikli 92 järgi, algatab ta viivitamatult lõikes 2 ettenähtud menetluse. Asjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsetud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus."

Siseriiklikud õigusnormid

4 22. aprilli 1987. aasta otsusega (*Staatsblad* 1987, 189) 1. mail 1987 jõustunud Meststoffenwet'i artikliga 13 kehtestati Madalmaades maks sõnniku ülejääkide pealt, „et katta kulusid, mis on seotud:

a) artiklis 9 nimetatud sõnnikuhoidla haldusaparaatidega;

b) artikli 9 lõike 4 mõttes antava toetusega;

c) sõnniku ülejääkide tõhusaks kõrvaldamiseks, edasisaatmiseks, käitlemiseks, muundamiseks või hävitamiseks vajalike infrastruktuuride loomisega;

d) III ja IV peatüki rakendamise järelevalvega".

5 Maks kuulub tasumisele toodetud sõnniku pealt. Perioodi jooksul (tavaliselt üks aasta) sissenõutavaks muutunud maks tuleb tasuda seoses deklaratsiooni esitamisega (tavaliselt ühe kuu jooksul enne perioodi lõppemise tähtaega).

6 Meststoffenwet'i artikli 13 punktis b osutatud sama seaduse artikli 9 lõige 4 sätestab, et sõnnikuhoidla võib osaleda eelkõige loomasõnniku transpordikulude katmisel juhul, kui ta leiab, et see soodustab tõhusat ümbertöötamist või hävitamist kooskõlas seaduse eesmärkidega. Selle tarbeks võeti 25. aprillil 1989 vastu Reglement Mestbank inzake vangnetfunctie en Kwaliteitspremiëringssysteem (määrus kogumistoimingute ja kvaliteeditasusüsteemi kohta, *Staatscourant* 1989, 86). Nimetatud määrus jõustus 1. aprillil 1989. Määrusega nähti vastavalt kvaliteeditasu süsteemile ette kvaliteetse sõnniku transpordile antav abi.

7 Madalmaade Kuningriik teavitas komisjoni nimetatud määruse vastuvõtmisest 26. juuli 1988. aasta ja 16. jaanuari 1989. aasta kirjadega. Vastuseks sellele tegi komisjon oma 10. märtsi 1989. aasta kirjaga Madalmaade Kuningriigile teatavaks otsuse, mille kohaselt ta ei esita vastulauseid nimetatud määruse vastu enne 1989. aasta lõppu. Hilisemas kirjas kinnitas komisjon, et abi käsitleti ühisturuga kokkusobivana alates 1. jaanuarist 1988.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

8 1988. aastal oma farmis toodetud sõnniku ülejääkide pealt oli F. J. Pape kohustatud tasuma maksu 1988. aasta majandusaastal. Sellest hoolimata jättis ta ettenähtud ühekuulise perioodi jooksul deklaratsiooni esitamata. Selle tulemusena kohustati teda 31. märtsil 1989. aastal edastatud maksuteatega tasuma sõnniku ülejääkidelt maksu 10 283,50 Hollandi kuldnat ning sama summa ulatuses lisamaksu.

9 F. J. Pape esitas selle peale kaebuse inspecteur van het Bureau Heffingen van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij'le (põllumajandus-, keskkonna- ja kalandusministeeriumi maksude talituse inspektorile). Inspektor vähendas maksuteates märgitud sõnniku ülejääkidelt tasutava maksu summat 1779,60 kuldna võrra ning lisamaksu 177,96 kuldna võrra. Selle peale esitas F. J. Pape kaebuse Gerechtshof te Leeuwarden'ile (Madalmaad). Samal ajal võttis inspektor lisamaksu nõude tagasi. Gerechtshof jättis inspektori otsuse jõusse, v.a lisamaksu osas. Seepeale esitas F. J. Pape apellatsioonkaebuse Hoge Raad'ile.

10 Nimetatud apellatsioonkaebus põhines osaliselt oletusel, et osa sõnnikuülejääkidelt 1988. aastal tasutud maksust oli sihtotstarbeliselt ette nähtud 1989. aasta abimeetme rakendamiseks, milleks seda ka kasutati.

11 Võttes arvesse, et põhikohtuasja tulemus sõltub EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 3 tõlgendamisest, otsustas Hoge Raad der Nederlanden pöörduda Euroopa Kohtu poole ning esitada järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas niikaua, kuni abimeetmete rakendamine ei ole [...] asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimase lause kohaselt lubatud, kohaldub selle sättega väljendatud keeld ka maksu kehtestamisele tuludelt, millest osa on seaduse järgi ette nähtud eelnimetatud abimeetme rahastamiseks, sõltumata sellest, et liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamises on (osaliselt) süüdi maks kui abimeetme rahastamise vahend? Kas vastus sellele küsimusele sõltub sellest, kui tugev on rahastamiseks mõeldud maksu ja abimeetme vaheline seos, ajast, mil maksust saadavaid tulusid abimeetme rahastamiseks tegelikult kasutatakse, või muudest asjaoludest? Millised asjaolud omavad sellisel juhul tähtsust?

2. Kui abimeetme rakendamise keeld puudutab ka selle rahastamiseks mõeldud maksu, siis kas maksusubjekt võib kogu summa vaidlustamiseks tugineda [EÜ asutamislepingu] artikli 93 lõike 3 vahetule mõjule või saab ta vaidlustada üksnes osa sellest maksust, mida tõenäoliselt hakatakse abimeetme rahastamisel kasutama või mida on tegelikult selleks kasutatud perioodil, mil abimeetme rakendamine on või oli selle sätte kohaselt keelatud?

3. Kas ühenduse õigus sätestab erinõuded, mis määratlevad, millisele osale maksust EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimases lauses sätestatud keeldu kohaldatakse, kui tegemist on maksuga, mille tulud on mõeldud erinevateks otstarveteks, milleks on lisaks kõnealusele maksule olemas ka muid rahastamisvahendeid ja ning mis ei kuulu [...] asutamislepingu artiklis 93 sätestatud keelu kohaldamisalasse juhul, kui siseriiklik maksuseadus taolist jaotust ette ei näe? Kas sellisel juhul tuleb abimeetme rahastamiseks mõeldud maksu osa, mis

kuulub [...] asutamislepingu artikli 93 kohaldamisalasse, kindlaks määrata hinnangu alusel vastavalt maksu kehtestamise ajale või peab ta põhinema rahastamiseks mõeldud maksu kogutulu ning erinevateks otstarveteks ettenähtud kulude kohta hiljem teadasaadud andmetele?"

Esimene küsimus

12 Esimene küsimus koosneb kolmest eraldiseisvast osast. Siseriiklik kohus soovib põhimõtteliselt teada, kas EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimases lauses mõeldud rakendamise keeld:

— takistab sellise maksu kehtestamist, mis on ette nähtud antava abi rahastamiseks,

— kohaldub isegi siis, kui maks ei mõjuta mingil viisil liikmesriikidevahelist kaubandust,

— kohaldub sõltumata rahastamiseks mõeldud maksu ja kõnealuse abimeetme vahelise seose tugevusest.

13 Enne teistele osadele vastamist oleks sobilik alustada vastamist küsimuse kolmandast osast.

14 Tulenevalt Euroopa Kohtu praktikast ei kuulu maksuasjad EÜ asutamislepingu riigiabi käsitlevate sätete kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui nad on abimeetme rahastamise vahendiks ning seeläbi selle meetme oluliseks osaks (eespool viidatud kohtuotsus SWNB, punkt 25).

15 Selleks et maksu või osa maksust saaks käsitleda abimeetme olulise osana, peab tingimata vastavate asjaomaste siseriiklike õigusnormidega olema määratud maksu ja antava abi vaheline seos. Kui selline seos on olemas, mõjutab maksutulu otseselt abi suurust ning selle tulemusena tema kokkusobivust ühisturuga (vt selle kohta 25. juuni 1970. aasta otsus kohtuasjas 47/69: Prantsusmaa *v.* komisjon, EKL 1970, lk 487, punktid 17, 20 ja 21, samuti eespool viidatud kohtuasi SWNB, punkt 26).

16 Dokumendid, mis sisaldusid kohtule esitatud toimikus, ei osuta kohustusliku sideme olemasolule Meststoffenwet'i alusel kehtestatud maksu ja sama seaduse artikli 9 lõikes 4 nimetatud sõnnikutranspordile antava abi vahel. Meststoffenwet'i kohaselt võivad pädevad ametivõimud oma äranägemise järgi otsustada maksutulude erinevateks otstarveteks jaotamise üle, sealhulgas artikli 9 lõikes 4 nimetatud otstarbe osas. Maksutulu ei mõjuta seega antava abi suurust otseselt, kuna sellega võidakse rahastada muid sama seadusega ette nähtud meetmeid, millel puuduvad antavale abile iseloomulikud tunnused EÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 1 (nüüd EÜ artikli 87 lõige 1) mõttes.

17 Seega oleks vastus esimese küsimuse kolmandale osale, et EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimases lauses sätestatud rakendamiskeeld ei kohaldu maksule juhul, kui see maks või maksust saadava tulu kindlaksmääratud osa ei ole siduvalt ette nähtud antava abi rahastamiseks.

18 Esimese küsimuse kolmandale osale antud vastust arvestades puudub vajadus vastata esimese küsimuse teistele osadele ja teisele ning kolmandale küsimusele.

Kohtukulud

19 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotamise siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 3 viimases lauses (nüüd EÜ artikli 88 lõike 3 viimane lause) sätestatud rakendamiskeeldu ei kohaldata maksule juhul, kui see maks või maksust saadava tulu kindlaksmääratud osa ei ole siduvalt ette nähtud antava abi rahastamiseks.

Allkirjad